

МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ ДО ШКОЛИ

Перший клас – один із найкритичніших періодів життя дітей. Прихід у школу призводить до виникнення емоційно стресових ситуацій: змінюється звичний стереотип поведінки, виникає психоемоційне навантаження. На дитину впливає комплекс нових факторів: класний колектив, особистість учителя, зміна режиму дня, незвично тривале обмеження рухової активності, поява нових, не завжди привабливих обов'язків.

Учені встановили, що готовність до шкільного навчання – складне утворення, яке включає мотиваційну, соціально-психологічну, емоційно-вольову, інтелектуальну та фізичну готовність. Мотиваційний компонент відображає бажання чи небажання навчатися та є дуже важливим, адже від нього залежить входження дитини в нову для неї діяльність, яка

відрізняється від ігрової своєю обов'язковістю, розумовим напруженням, необхідністю подолання труднощів тощо.

Розрізняють внутрішні, або пізнавальні, мотиви навчання, що

характеризуються потребою в інтелектуальній активності, пізнавальним інтересом; і зовнішні, або соціальні, котрі виявляються в бажанні займатися суспільно значущою діяльністю, у ставленні до вчителя як до представника суспільства, авторитет якого є абсолютним

Внутрішні та зовнішні мотиви навчання утворюють внутрішню позицію школяра, яка є одним з основних показників психологічної готовності до навчання.

Про наявність внутрішньої мотивації учня можна говорити, якщо дитина:

1. Ставиться до вступу до школи та до перебування в ній позитивно, навіть в умовах не обов'язкового відвідування школи прагне до знань специфічно шкільного змісту.
2. Проявляє особливий інтерес до нового, власне шкільного змісту занять, віддає перевагу урокам грамоти та лічби, а не заняттям дошкільного типу (малювання, співи, фізкультура), має належне уявлення про підготовку до школи.
3. Воліє вчитися у класі, а не вдома. Позитивно ставиться до загальноприйнятих норм поведінки (дисципліни); віддає перевагу традиційному для навчальних закладів способу виявлення рівня її досягнень перед іншими видами заохочення.
4. Визнає авторитет учителя.

Чимало першокласників неуспішні у навчанні, і річ не в складних програмах чи занадто вимогливих учителях, а в тому, що діти не готові до навчання в школі з деяких описаних вище параметрів. Насамперед проблема полягає у недостатній мотивації, нерозумінні своєї нової внутрішньої позиції школяра. Саме тому необхідно звертати особливу увагу на розвиток мотиваційної готовності майбутніх учнів. Більшість дітей наприкінці дошкільного віку прагнуть стати школярами, пов'язуючи це бажання із зовнішніми ознаками зміни свого соціального статусу (портфель, форма, власне робоче місце, нові друзі тощо). Однак, справжня мотиваційна готовність зумовлюється пізнавальною спрямованістю дошкільника, яка розвивається на основі властивої дітям допитливості, набуваючи характерних рис перших пізнавальних процесів: прагнення пізнавати нове, що дає школа, бажання опанувати грамоту, читання тощо.

Якщо така пізнавальна активність не сформована, дітей приваблюють різноманітні сторонні мотиви, пов'язані зі сприйманням школи як місця для розваг, що спричиняє неспроможність взяти на себе обов'язки учня. Саме тому психологам, вихователям, батькам необхідно звернути увагу на розвиток мотиваційної готовності ще в дошкільних закладах.

При несформованості позитивного ставлення до школи вчителю, який проводить заняття з майбутніми першокласниками, необхідно приділяти таким дітям на уроках якомога більше уваги.

Спілкування з ними має відбуватися не в «шкільних», а «дошкільних» формах. Воно повинно бути безпосереднім, емоційним. Від дітей не можна суворо вимагати дотримання правил шкільного життя, не можна сварити і карати їх за порушення поведінки: це найчастіше призводить до появи стійкого негативного ставлення до школи, навчання, вчителя. Необхідно дочекатися, доки дитина сама, спостерігаючи за ровесниками, прийде до правильного усвідомлення свого нового становища.

Бажання стати учнем, вчитися з'являється наприкінці дошкільного віку майже в усіх дітей. Воно пов'язане з тим, що малюк починає усвідомлювати своє становище, яке відповідає його віковим можливостям.

Щоб полегшити процес адаптації майбутніх першокласників до школи, сприяти їхньому позитивному емоційному налаштуванню на навчальний процес, сформувати в них внутрішню мотивацію на здобуття знань, необхідно готувати дитину до школи завчасно, спрямувавши свою діяльність на розвиток пізнавальної та зміцнення емоційно-вольової сфер.

Такий підхід допоможе позитивно налаштувати дитину на навчання в школі, отримання нових знань.

Мета програми:

- вивчити особистісно-соціальну сферу учня;
- визначити рівень мотиваційної готовності, сприяти розвитку пізнавальної та емоційної сфер, комунікативних навичок і вмінь, необхідних для подальшого навчання та адаптації в школі;
- сформуванню позитивний образ школи. Завдання:
- виявити дітей, які потребують особливої уваги до свого розвитку, забезпечити з перших днів перебування в школі індивідуальний підхід до них;
- формувати позитивну навчальну мотивацію;
- зняти емоційне напруження.

Форми роботи: бесіди, рольове програвання емоційних станів, мімічна гімнастика, етюди на відтворення соціально забарвлених почуттів, образотворча діяльність (тематичне малювання), рухливо-ігрова терапія (психомоторні вправи та рухливі ігри).

Ефективність програми забезпечують такі психолого-педагогічні фактори:

1. Включення в ігрову форму навчання різних вправ на рух, розвиток пізнавальних процесів, навичок спілкування, емоційної сфери.

2. Принципи зворотного зв'язку психолога з кожним учасником занять, усіх учасників між собою.

3. Метод рефлексії як необхідний прийом у будь-якому виді навчального процесу.

4. Методичне забезпечення психолога та учасників у просвітницько-навчальному процесі.

Динаміка розвитку компонентів мотиваційної готовності до навчання відстежується за допомогою повторної діагностики.

Навчання у Школі майбутнього першокласника триває два місяці. Заняття розраховані на 6 – 7-річних дітей (до 25 учнів у групі) й організуються за традиційною для всієї програми схемою: вступна, основна, заключна частини, які будуються на ігрових вправах.

Тривалість заняття: 40 – 45 хв (один раз на тиждень), в окремих випадках заняття може тривати до 1 год, якщо воно містить творчу діяльність (малювання, інсценізації), яку небажано регламентувати рамками часу. Час заняття залежить від якості уваги та поведінки дітей.

Якщо діти працюють підгрупами, то їхня кількість не повинна перевищувати шести осіб. Під час занять доцільно розмістити дітей по колу, щоб вони добре бачили обличчя одне одного. Програма складена з десяти спеціально організованих корекційно-розвивальних занять, побудованих з урахуванням розвитку дітей, їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

